

Cumhurbaşkanlığı ve siyasetin eksikliği

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Kimin, nasıl cumhurbaşkanı olacağı ilke ve koşul düzeyinde belliyken bu seçim neden bir soruna dönüştü?

Seçimi parlamento, yani 'temsilciler' yapacaktır. Temsil kavramının mantığı gereği halk da cumhurbaşkanını kabul edecektir.

Oysa gösterilen tepkilerden anlaşılıyor ki, Meclis 'eşitler arasında birisini' seçerken, o karar toplumda belli bir kesimin beklentisini karşılamayacaktır. Sorun budur. Yani, kimin cumhurbaşkanı olacağı değil, rahatsızlık yaratan şey, Meclis'in kompozisyonudur, dolayısıyla vereceği karara dönük güvendir. Bu da sistemle ilgili, daha kapsamlı bir sıkıntı olduğunu gösterir.

O sıkıntı, Türkiye'deki siyasal yapının, bir siyaset felsefecisinin, Hannah Arendt'in yaptığı tanımla söylemek gerekirse, 'yönetimsel kapasiteye' sahip fakat 'iletişimsel kapasite'den yoksun olmasıdır. Arendt, siyasetin bu iki özelliği bir arada barındıran bir olgu olduğunu söylüyordu. Oysa, Türkiye, özellikle 1981 Anayasası'yla siyaseti topluma kapattığından ve bugün

yaşadığımız siyasal ortam, Vaclav Havel'in söylediği gibi 'politik olmayanın politikası' üstüne kurulduğundan siyaset iletişimsel kapasiteye sahip değildir. O vakit, kaba değişimle, halkla parlamento arasında bir kopukluk ortaya çıkmaktadır. Çünkü, her şeyden önce, siyaset bir temsil krizi yaşamaktadır.

Öte yandan, bugünkü sıkıntıyı sahiplenenlerin elitler olduğu söylenebilir. Aykırı gibi dursa da, bu, bizzat Bülent Ecevit'in sürece sürekli olarak müdahale edişinden bellidir. Ecevit, sisteme güvenmediği ve parlamentonun 'kendi başına bırakılırsa' çıkaracağı isimden hoşnut olmayacağı için sürekli olarak sisteme müdahale etmektedir. Bu da anlaşılabilir bir tepkidir. Demokrasi, bir mekanizma olarak elbette halkın katılımını gereksinir. Ama siyaset, eğer siyasal aklın etrafında kuruluyorsa bir elit projesidir. Türkiye'nin 1960'lardan bugüne değin yaşadığı sorun da burada yatar. Bu ülke, elitlerini eritmiş, yok etmiş, sistemden dışlamıştır. Siyasal akıl ister istemez 'çoğunluğun aklı' olarak anlaşılmaya başlamıştır. Demokrasinin iç sıkıntıları buradan kaynaklanmış ve Türkiye, o sorunu aşmak için başka bir yol bulmuştur: Askerler ve mülki elitler, sivil elitlerin yerini almıştır. İçinde yaşadığımız

28 Şubat, aslında bu oluşumun bir sonucudur.

Bugün bu mekanizma bir daha işliyor. Parlamento, toplumsal ve siyasal sistemin uzantısı ve sonucu olarak bir karar verecektir. Fakat, ne parlamentoya ne de kararına güvenilmektedir. Bu, Türkiye'de 'olağanüstü hal'lere gitmenin en önemli nedenidir. Çünkü, sistemin içinde karar üretemeyen ve sistemin ürettiği karara katılmayan seçkinler sistem dışı kesimlerle ittifak arayışı içine girmektedirler. Sistemi tartışmak ve dönüştürüm koşullarını zorlamak yerine kurtarıcı arayışına yönelmektedirler.

Bu yönelimin çözüm olmadığı sayısız örnekle anlaşılmalıdır. Yapılması gereken, her şeye rağmen kendi kendisini üretmeyi öğrenmiş bir siyasal yapının iç gelişmesini izlemektir. Bu, hiçbir şey yapılmasın demek değildir. Sadece doğru şeyin yapılmasını istemektir. Çünkü, dünyada tesadüf diye bir şey yoktur ve hiçbir sistem yanlışla yaşayamaz. Parlamentonun vereceği kararın Demirel'i aşmak yönünde verdiği kararlarla ilişkili ve onun uzantısı olacağından kimse kuşku duymasın. Bu karar 'istenen' karar olmayabilir. O zaman da reddedilmesi gereken karar değil, onu üreten sistem olmalıdır. Demokrasi budur!